

פסקי רב משה ורב אויערבאך ורב אלישיב - שיעור 936

I. פסקי רב משה

- (א) אג"מ (ד - ק"ה - ז) פרסום לנכרים לא הוי פרסום מ"מ יחיד יכול להדליק אם הוא לבדו בבית שיש מצוה להדליק והפרסום אינו מעכב ולא דמי לאחר זמן דשם תקנו שלא להדליק משום חסרון דפרסום ועיין בשער הציון (תרע"ז - י"ז)
- (ב) למוצאי שבת ושאר לילות זמנו כל הלילה ואין ממהרין להדליק במוצאי שבת קודם שבעים ושנים דקות (ד - ס"ז ד"ה וכן צמו"ט)
- (ג) אסור לשליח להדליק בכל אופן אם אינו עומד המשלח שם מצד חסרון ברכות (אג"מ ב - ק"ז ד"ה ולענין)
- (ד) אחר שעבר זמן המצוה מותר בהנאה (רמ"א תרע"ז - ה) אמנם היום אין משתמשים באור הנרות ולכן הוי כהוקצה רק למצוה זו בלבד (מועדי ישרון ח"ט 174 בשם רב משה) וצ"ע לענין כיבוי אחר הזמן
- (ה) שהחיינו מברך על הלל למי שאין לו נרות (מקראי קודש קמ"ג)
- (ו) מנורה חשמלית אין יוצא בו מ"מ טוב לעשות אם אין לו אפשרית אחרת (מקראי קודש דף קמ"ז) דיש ענין של ראיית פה"נ
- (ז) בערב שבת יכול לשים נר אחד מנרות חנוכה יותר גדול משאר הנרות ואע"פ שכרגיל אין להדליק נרות שאינם שווים (מקראי קודש דף קמ"ג)

II. פסקי רב אלישיב

- (א) בחור שדר בישיבה אינו יכול להדליק בבית אביו (מבקשי תורה תשס"ד - י"ד) ודלא כרב משה שהובא במועדי ישרון
- (ב) אם כדי להדליק בעצמו צריך הוא לאחר הזמן דחצי שעה ידליק ע"י שליח (שם דף ט"ו) ודלא כהאג"מ
- (ג) עיקר החיוב על כל אחד ואחד ותיקנו שבני בית יוצאים בנר אחד (שם י"ז) ואבאר ודלא כהאג"מ והגרשו"א

III. פסקי רב שלמה זלמן אויערבאך הנמצא בספר הליכות שלמה

- (א) הנוסע באוירון ואין מדליקין עליו נר חנוכה בביתו ידליק שם על השלחן וכשמדליקים עליו בביתו יצא ידי חובתו בכל גונוי אף אם אין השעות שוות (דף ר"ס)
- (ב) הנוסע ברכבת או באוירון פטורים מפני שאינה קרויה בית אבל חיל השוהה בקביעות ב'tank זה ביתו וחייב להדליק (דף רע"ה)
- (ג) אם יש שביל המוליך מרה"ר עד פתח הבית ידליק בראש השביל אע"פ שאין שם צורת הפתח (דף רע"ה)
- (ד) לענין שלא יהיה למעלה מעשרה על השלהבת נאמר ולא על המנורה (דף ער"ז)
- (ה) בחורים הרגילים לשהות בישיבה עד שעה מאוחרת בלילה ולנים בביתם ראוי שישוּבו לביתם להדליק נר חנוכה בזמנו אך גם אם מדליקים בישיבה יצאו ידי חובתם ומכל מקום אם עי"ז יגרם להם ביטול תורה גדול נראה דרשאים להדליק בישיבה ואם לשוב לביתם בשעה מאוחרת כגון בשעה עשר ודאי עדיף שידליקו בישיבה בתחילת זמן ההדלקה (דף עז"ר)
- (ו) חתן שחופתו באחד מלילות חנוכה מדליק בבית אביו הואיל ובזמן ההדלקה עדיין לא עקר דירתו ואם לאו החתן והכלה ילכו אחר החופה קודם סעודת הנשואין לבית מגורם החדש ושם יאכלו סעודה קלה כדי לקבוע דירתם ולאחר מכן ידליק הנרות ואח"כ יחזרו לבית החתונה (רע"ו)
- (ז) הבא לבית הוריו או שאר קרובים למשך יום השבת זהו מקום הדלקתו והפר"ח שהובא

כבה"ל (תרע"ז ד"ה זמקוס) לאו דוקא (דף רע"ח) וכמוצאי שבת טוב שידליק שם ובלבד שיששה שם חצי שעה לאחר הדלקתו (ודלא כהאג"מ) ואבאר

(ח) הגרשז"א הורה שמי שאינו יכול להדליק בזמנו שימנה שליח שידליק עבורו בביתו ולהדליק עצמו באיחור זמן אין נכון כלל (דף רע"ט) ודלא כהאג"מ

(ט) מי שאין לו ברירה אחרת רשאי להדליק פנס (flashlight) של מגורת ליבון ולברך עליו ובלבד שיש בו כדי לדלוק חצי שעה ומיהו לכמה שואלים הורה דבשעת הדחק גדול דיש לסמוך להדליק בכרכה גם על מאור חשמל אבל מגורת ניאון דהיינו פלורסנט שאין בו חוט מלוכך לא (דף רפ"ג) ודלא כהאג"מ ואבאר

(י) פתיל צף הנתון ע"ג שמן אף שהפתילה כרוכה בשעוה וכדומה כשר להדלקה לכתחלה שהשעוה נמסה מיד וזה יש לראות כהדלקה אחת (דף רפ"ה)

(יא) כלי זכוכית אטום העשוי לשימוש חד פעמי ע"י שבירת חלקו העליון כשר שהרי כלי זה מתוקן במיוחד לצורך נר חנוכה וגם עשוי בצורה מכובדת מאד וכע"ז אשכחן דקיסם שהתקינו לחצוץ בו שינוי חשיב כלי אע"פ שאינו עשוי להשתמש בו כי אם פעם אחת (דף רפ"ו) אמנם עיין באג"מ (ג - ל"ט) דאין מקדשין בכוס נייר שהוא לחד פעמי מ"מ בכוסות זכוכית ע"ג המגורה צ"ע - ולמעשה עיין בפסקי תשובות (תרע"ג - י"ח) כתב דהמחמיר כשיטת החסד לאברהם והאב"נ ורבי יצחק בנו של הראב"ד שהם דברים שמסר לו אליהו הנביא שפיר עבד מ"מ שמעתי דרב אלישיב לא חשש לדברי האוסרים וגם שמעתי מרב מנשה קליין דאין חשש בדבר ולכן יש להתיר מד' טעמים (א) שרוב הפוסקים סוברים דנר חנוכה אין צריך כלי ועוד (ב) דאם תיקנו מתחילתו לכך חשיב כלי ועוד (ג) הכוסיות בטלים להמגורה שהוא של כסף ויותר מכולם (ד) פוק חזי מאי עמא דבר שכולנו משתמשים בכוסיות אלו

(יב) כיון שבזמנינו זמן כלות הרגל מן השוק הוא מאוחר מבזמן חז"ל נכון ליתן שמן בנר שיהא ראוי לדלוק זמן רב ולא חצי שעה בלבד וכן נהג הגרשז"א אבל כיון שכבר תקנו חצי שעה אין בכוחנו לשנות (דף רנ"ג) ודלא כהאג"מ ואבאר

(יג) כבר דלק חצי שעה אחר צאת הכוכבים מותר לכבות הנרות (ס)

(יד) אם בעל הבית טרוד ויאחר לשוב לביתו נכון שימתינו אשתו ובני ביתו כדי שידליק הוא אך ראוי שיתן הבעל רשות לאשתו ותדליק מיד בתחלת זמן ההדלקה (דף רנ"ז)

(טו) בעלי חנויות השוהים כל היום בחנות ושבים לביתם רק בלילה יוצאים ידי חובתן בהדלקת האשה בבית בתחלת הזמן אבל הם לא ידליקו כלל גם בחנות (דף רח"ך) ודלא כהאג"מ

(טז) האיסור לאכול ולעשות מלאכה חצי שעה לפני ההדלקה נהוג גם בנשים והן נוהגין ג"כ בהאיסור מלאכה אחר ההדלקה דהיינו שלא לתפור ולסרוג והוא נהג בכתיבה וכישול גם כן (דף רנ"ט) ולהאג"מ החצי שעה אחר ההדלקה דינו כחול המועד

(יז) מצות הדלקת נר חנוכה מתקיימת גם על ידי שליח אבל את הברכות לא יאמר השליח אלא אם כן עומד שם בעל הבית ושומעם דשאני נר חנוכה הואיל והיא חובת הבית והחיוב דוקא על מי שהבית שלו והרי זה דומה קצת להמניח תפילין על ידו של חבירו שאינו עושה בזה שום מצוה ואם בעל הבית עומד שם שפיר מברך ומוציאו מדין שומע כעונה משא"כ מזוזה ומעקה ובדיקת חמץ שהם חיוב על הבית מ"מ אין חיוב דוקא על מי שהבית שלו (דף ע"ה - ע"ה)

(יח) עיקר תקנת חכמים להדליק נרות בחנוכה הוא כדי להודות על הנס של הנצחון במלחמה וכן עיקר הכוונה בשעת ההדלקה ועל הנסים שהוא קיום המצוה ובנוסח של הנרות הללו... לא נזכר כלל נס של פך השמן ובאמת לא מצינו בשום מקום תקנה להודות לה' עבור נס שעשה כדי שיוכלו ישראל לקיים מצוה כמו הדלקת נר חנוכה (דף ז"ע)

(יט) כשמאור החשמל דולק במקום שדולקים נרות חנוכה אין צריך להדליק נר "שמש" דמאור חשמל דומה למדורה ויש הכירא דהנר הוא למצוה דבמקום אור החשמל אין הדרך להשתמש לאור הנר ומ"מ צריך להדליק השמש (דף ע"ט)

(כ) והדליק קודם הבדלה כדעת הרמ"א (תרפ"ח - ז) דלא כהט"ז